

Το **1943** δίνει εξετάσεις στο Ωδείο Αθηνών και περνάει κατευθείαν στην πέμπτη τάξη. Συμμετέχει στη Χορωδία Αθηνών. Επίσης δίνει εξετάσεις και περνά στην Νομική. Για λίγο διάστημα παρακολουθεί τα μαθήματα της Νομικής. Παράλληλα οργανώνεται στην ΕΠΟΝ και γνωρίζεται με την μετέπειτα σύζυγό του Μυρτώ Αλτίνογλου, που είναι ενεργό μέλος της. Δέκα χρόνια αργότερα θα γίνει σύζυγος του.

1944: Με τους συμφοιτητές του στο Ωδείο οργανώνουν τακτικά συναυλίες με έργα τους. Αρχίζει πλέον να ασχολείται αποκλειστικά με τη μουσική και τη σύνθεση. Οργανώνεται στον εφεδρικό ΕΛΑΣ. Συλλαμβάνεται από την Γκεστάπο, και διασώζεται λόγω του γεγονότος ότι δήλωσε συνθέτης. Τα χρόνια εκείνα είχε έντονη συμμετοχή σε διαδηλώσεις, παίρνοντας μέρος και σε μάχες ενάντια στους κατακτητές και ήταν έντονα πολιτικοποιημένος, στέλνοντας επιστολή στον Τσόρτσιλ για να διαμαρτυρηθεί για την πολιτική κατάσταση. Την ίδια εποχή, «αμέσως μετά την μάχη του Δεκέμβρη, ολοκλήρωνα και καθαρόγραφα το πρώτο συμφωνικό μου έργο» - γράφει - την 1η συμφωνία που ονομάστηκε αργότερα «ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ – Ωδή στον Μπετόβεν». Γνωρίζεται στα γραφεία της ΕΠΟΝ με τον συναγωνιστή του Μάνο Χατζιδάκι. Αργότερα μαζί με συμφοιτητές του ιδρύουν το «Μουσικό Σωματείο Νέων», ενώ ιδρύεται ομάδα εργασίας από νέους και μεγαλύτερους ποιητές (Βάρναλης, Βρεττάκος, Ρίτσος, Ρώτας, Περγιάλης, Λειβαδίτης, Καμπανέλλης)

31 Μάρτιου **1946:** Συλλαλητήριο στην Αθήνα. Ο Μίκης στην κεφαλή της πορείας περικυκλώνεται και χτυπιέται άγρια. Μεταφέρεται στο νεκροτομείο γιατί τον θεωρούν νεκρό. Έχει υποστεί κάταγμα στο κρανίο και σημαντική απώλεια της όρασης στο δεξί του μάτι. Τη χρονιά αυτή γράφει έργα για συμφωνική ορχήστρα (Μαργαρίτα, σε ποίηση Νικηφόρου Βρεττάκου, Πανηγύρι της Αση-Γωνιάς κ.ά.)

1947: Συλλαμβάνεται και εξορίζεται μαζί με χιλιάδες αντιστασιακούς, στην Ικαρία. Εκεί αρχίζει να ασχολείται και να μελετά τη δημοτική μουσική.

Τον Μάιο του **1948** συλλαμβάνεται στη Νέα Σμύρνη. Βασανίζεται στη Γενική Ασφάλεια. Εκτοπίζεται το για δεύτερη φορά στην Ικαρία. Αρχίζει τη σύνθεση της Πρώτης Συμφωνίας. Επίσης γράφει την πρώτη μορφή του έργου Οιδίπους Τύραννος για ορχήστρα εγχόρδων.

Το **1949** μεταφέρεται στη Μακρόνησο. Την επομένη της επίσκεψης της βασίλισσας Φρειδερίκης στη Μακρόνησο, ο Μίκης υπομένει για ώρες ολόκληρες φρικτά βασανιστήρια. Ακούει τα ρεμπέτικα από συνεξοριστούς και αρχίζει να μελετά τη λαϊκή μουσική. Τον Αύγουστο ο πατέρας του κατορθώνει να τον σώσει. Ο Μίκης απελευθερώνεται ως ανάπηρος. Πηγαίνει για πρώτη φορά στην Κρήτη, όπου βρίσκεται η οικογένεια του, και γνωρίζει από κοντά τη Κρήτη και τους συγγενείς του.

1950: Τελειώνει το Ωδείο Αθηνών και παίρνει με έπαινο το πτυχίο αντίστιξης και φούγκας. Το καλοκαίρι στρατεύεται. Παρουσιάζεται στην Αθήνα και από κει το Νοέμβρη στέλνεται να υπηρετήσει στην Αλεξανδρούπολη. Ο Μίκης, απελπισμένος από τις συνεχείς προκλήσεις στο στρατό, αποπειράται να αυτοκτονήσει καταπίνοντας μαρούτι. Σώζεται στο Νοσοκομείο της πόλης και μεταφέρεται στην συνέχεια στο 424 Στρατιωτικό Νοσοκομείο Θεσσαλονίκης. Και πάλι, ο πατέρας του σπεύδει, να τον βοηθήσει. Καταφέρνει να τον φέρει πίσω στα Χανιά όπου θα ολοκληρώσει τη θητεία του.

Στις 23 Σεπτεμβρίου **1951** ο Μ.Θ. πραγματοποιεί την πρώτη του συναυλία στο Ωδείο Χανίων. Τα Χριστούγεννα απολύεται από τον στρατό.

Το **1952** από τα Χανιά μετακινείται στην Αθήνα με σκοπό να πετύχει την μετεκπαίδευση του «εις Παρισίους» όπως λέει ο πατέρας του. Συνεργάζεται με το «Ελληνικό Χορόδραμα» της Ραλλούς Μάνου και συνθέτει μουσική για μπαλέτα. Εργάζεται ως μουσικοκριτικός στην Αυγή, χρησιμοποιώντας το ψευδώνυμο «Δαφνιώτης» και παίρνει μέρος μαζί με το Μάνο Χατζηδάκη στις ποιητικές βραδιές που οργανώνει ο Μάνος Κατράκης. Συγχρόνως γράφει μουσική για σειρά ραδιοφωνικών σκετς.

Στις 18 Μαρτίου του **1953** ο Μίκης παντρεύεται τη Μυρτώ Αλτίνογλου, η οποία στο μεταξύ έχει τελειώσει την ιατρική. Γίνεται γνωστός ως συνθέτης συμφωνικής μουσικής με καλές κριτικές.

Τον Νοέμβρη του **1954** με υποτροφία του ΙΚΥ πηγαίνει μαζί με τη Μυρτώ στο Παρίσι, όπου παρακολουθεί μαθήματα μουσικής ανάλυσης και διεύθυνσης ορχήστρας. Μέσα σε 2-3 χρόνια πετυχαίνει τη διεθνή αναγνώριση. Στις 14 Μαρτίου το Μπαλέτο του «Ελληνική Αποκριά» βγαίνει στο εξωτερικό.

16 Νοεμβρίου **1955**: Πρώτη εκτέλεση της Πρώτης Συμφωνίας του Μίκη Θεοδωράκη.

1956: Πρώτη κινηματογραφική παραγγελία στο εξωτερικό. Γράφει τη μουσική για την ταινία η απαγωγή του στρατηγού Κράιπε. Τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου αποκαλύπτει τον προβληματισμό του και τις θέσεις του απέναντι στα νέα ρεύματα της μοντέρνας μουσικής στην Ευρώπη. Θέτει από τότε το θέμα του «βεντετισμού».

Το **1957** επισκέπτεται για πρώτη φορά τη Σοβιετική Ένωση και παίρνει μέρος στο Παγκόσμιο Φεστιβάλ Νέων Συνθετών της Μόσχας, με το έργο του «Σουίτα Νο 1 για πιάνο και ορχήστρα». Το έργο κερδίζει το χρυσό μετάλλιο.

1958: Γίνεται ευρύτερα γνωστός ως συνθέτης στην Ευρώπη. Η εφημερίδα Le Monde τον παρουσιάζει ως «νέο Στραβίνσκι». Ο Ρίτσος επανεκδίδει τον «Επιτάφιο» και του στέλνει ένα αντίτυπο. Μια μέρα περιμένοντας στο αυτοκίνητο τη σύζυγό του, Μυρτώ, ξεφυλλίζει το βιβλίο του «Επιταφίου» και αρχίζει να μελοποιεί τα ποιήματα σημειώνοντας τις νότες στο περιθώριο των σελίδων. Τη χρονιά αυτή γεννιέται η Μαργαρίτα, το πρώτο παιδί του ζεύγους Θεοδωράκη.

Το **1959** παίρνει το βραβείο Copley Music Prize (ΗΠΑ) ως καλύτερος Ευρωπαίος συνθέτης της χρονιάς. Στις 19 Οκτωβρίου ανεβαίνει στη Royal Opera House, του Λονδίνου το μπαλέτο του, Αντιγόνη, με πρωταγωνιστές τους: Μαργκότ Φοντέιν και Ρούντολφ Νουρέγιεφ. Παίρνει παραγγελία από τον Αλέξη Μινωτή για να συνθέσει την μουσική στην αρχαία τραγωδία «Φοίνισσαι». Γράφει για πρώτη φορά μουσική για αρχαία τραγωδία, ένα είδος με το οποίο ασχολήθηκε σε όλη την παραπέρα πορεία του. Αρχές του **1960** κάνει μια ολοκληρωτική στροφή, αφήνοντας την συμφωνική μουσική και αφιερώνεται στο λαϊκό τραγούδι. Δημιουργεί νέες μορφές τραγουδιού. Εγκαινιάζει το θεσμό των λαϊκών συναυλιών. Το Φεβρουάριο επιστρέφει στην Ελλάδα απ' το Παρίσι, και βάζει σε κίνηση την επανάστασή του για την αναγέννηση του ελληνικού τραγουδιού με τον πρώτο κύκλο τραγουδιών του, τον «Επιτάφιο». Ο Επιτάφιος του άνοιξε το δρόμο για ξεκινήσει αμέσως τη σύνθεση και άλλων έργων το «Άξιον Εστί», την «Πολιτεία», τα «Επιφάνια», και «το Τραγούδι του Νεκρού Αδελφού». Εγκαινιάζει έτσι τη λεγόμενη «έντεχνη λαϊκή μουσική». Το έργο αυτό σηματοδοτεί τη «στροφή» του προς τις ρίζες, την ελληνική λαϊκή μουσική, με την εγκατάλειψη για ένα μεγάλο διάστημα της συμφωνικής μουσικής. Εγκαινιάζει έτσι τη λεγόμενη «έντεχνη λαϊκή μουσική». Τον Μάιο γεννιέται το δεύτερο παιδί της οικογένειας Θεοδωράκη, ο Γιώργος.

Το **1961** διοργανώνει συναυλίες στις οποίες συμμετέχουν πολλοί ποιητές. Στη Νάουσα, αστυνομικοί και παρακρατικοί λιθοβολούν τον Θεοδωράκη και τους μουσικούς του.

Το **1962** επισκέπτεται την Κούβα. Δηγείται για την συνάντησή του με τον Κάστρο και τον Τσε Γκεβάρα: «Εκεί που τελειώνει η συνάντησή μας, άρχισε η ορχήστρα να παίζει το “Lune de miel”. Λέει λοιπόν ο διερμηνέας, όταν σηκωθήκαμε να φύγουμε, στον Κάστρο: “Με την ευκαιρία, να σας πω ότι αυτό το τραγούδι είναι δημιουργία του κύριου εδώ”. “Πού πάτε;” λέει ο Κάστρο κατενθουσιασμένος. “Είναι δυνατόν; Γράφει τέτοια πράγματα;” Δε με άφηναν να φύγω. Και ο Τσε Γκεβάρα ετοιμαζόταν να πάει στη Σιέρα Μαέστρα για περιοδεία. “Θα σε πάρω μαζί μου αύριο”, μου λέει. “Έχει ωραίο κλίμα και άφθονο οξυγόνο εκεί που πηγαίνω”. Έτσι έζησε για μια εβδομάδα μαζί τον Τσε. Την ίδια χρονιά καταγγέλλει την επέμβαση της λογοκρισίας στα έργα του και τον αποκλεισμό του από τους ραδιοφωνικούς σταθμούς.

Τον Απρίλιο του **1963** συλλαμβάνεται στην πρώτη Μαραθώνια Πορεία Ειρήνης. Με τη δολοφονία του Λαμπράκη τον Μάιο επανέρχεται στην ενεργό πολιτική και έναν χρόνο μετά εκλέγεται πρώτος πρόεδρος της Δημοκρατικής Νεολαίας Λαμπράκη.

Μέσα στο **1964** με το Κυπριακό πρόβλημα, επισκέπτεται έξι φορές την Κύπρο, πηγαίνει στις βομβαρδισμένες από τους Τούρκους περιοχές, συμμετέχει σε συλλαλητήρια και πορείες ειρήνης και συνομιλεί με τον Μακάριο.

Το **1966** πραγματοποιεί μουσική περιοδεία στην Ελλάδα και το εξωτερικό. Σε πολλές συναυλίες του στην Ελλάδα δέχεται επιθέσεις από παρακρατικούς. Είναι η χρονιά που συνθέτει τη Ρωμιόσυνη και ιδρύει τη Συμφωνική Ορχήστρα Πειραιώς.

Στις 21 Απριλίου **1967**, ημέρα του πραξικοπήματος κυκλοφορεί ο δίσκος του “Έξι φεγγάρια της θάλασσας”. Μετά από λίγες μέρες ο δίσκος απαγορεύτηκε. Στις 3 η ώρα τα ξημερώματα εκείνης της Παρασκευής και ενώ τα τανκς βρίσκονται ήδη στο κέντρο της Αθήνας, ο Μίκης ειδοποιείται τηλεφωνικά ότι έγινε πραξικόπημα. Αμέσως φεύγει από το σπίτι του και βγαίνει στην παρανομία. Συντάσσει την πρώτη έκκληση για αντίσταση: «Ο φασισμός χτύπησε την πατρίδα... Έλληνες δημοκράτες! Αυτό το έγκλημα είναι η αρχή της ήττας των εχθρών της ελευθερίας. Οργανωθείτε, παλαίψτε και αντισταθείτε στη δικτατορική χολέρα. Λαέ της Αθήνας! Έβγα στους δρόμους. Πατριώτες, ας συναντηθούμε όλοι αμέσως στην πλατεία Συντάγματος. Εμπρός για να συντρίψουμε τους εχθρούς του λαού και της πατρίδας. Ο φασισμός δεν θα περάσει. Ζήτω η Δημοκρατία! η Ελλάδα! ο Ελληνικός Λαός!». Σύντομα εκδίδεται από τη Χούντα διάταγμα με το οποίο απαγορεύεται η μουσική «του κομμουνιστού συνθέτου Μίκη Θεοδωράκη». Τον Αύγουστο συλλαμβάνεται και οδηγείται στη Γενική Ασφάλεια Αθηνών, στην απομόνωση όπου θα μείνει για δύο μήνες. Με μήνυμά του στη Μαρία Φαραντούρη, την καλεί να βγει στο εξωτερικό με τη λαϊκή Ορχήστρα του για να κινητοποιήσουν τη διεθνή κοινή γνώμη κατά της χούντας και υπέρ της απελευθέρωσης του φυλακισμένου συνθέτη.

Το **1968** εξορίζεται στη Ζάτουνα, ένα ορεινό χωριό της Αρκαδίας. Εκεί συνθέτει συνεχώς: 11 κύκλους τραγουδιών με τον τίτλο «Αρκαδίες», τη μουσική της ταινίας «Z» των Κώστα Γαβρά και Βασίλη Βασιλικού. Παράλληλα συντάσσει δεκάδες άρθρα και επιστολές πολιτικού περιεχομένου.

Από τη Ζάτουνα, τον Οκτώβριο του **1969** μεταφέρεται στο στρατόπεδο Ωρωπού, με τη δικαιολογία ότι εκεί θα είναι ευκολότερο να θεραπευτεί από τη φυματίωση.

Από τον Φεβρουάριο του **1970** αναπτύσσεται στο εξωτερικό ένα κίνημα για την απελευθέρωσή του. Την άνοιξη η υγεία του επιδεινώνεται και μεταφέρεται στις φυλακές του Νοσοκομείου Σωτηρία. Στις 13 Απριλίου ελευθερώνεται αιφνίδια και μεταφέρεται με ιδιωτικό αεροπλάνο στο Παρίσι και μέσα σε έναν μήνα φυγαδεύεται εκεί και η οικογένειά του.

Το **1971** ο Μ.Θ. συνεχίζει την έντονη αντιστασιακή, πολιτική και καλλιτεχνική δραστηριότητα με την παρουσίαση των έργων που είχε συνθέσει κατά το διάστημα της παρανομίας, της φυλακής και της εξορίας, με συναυλίες αφιερωμένες στον αγώνα για την αποκατάσταση της Δημοκρατίας στην Ελλάδα.

1972: Συνεχίζει τις περιοδείες και τις συναυλίες του σε πολλές χώρες Ιταλία, Γαλλία, Αγγλία, Γερμανία, Βέλγιο, Ολλανδία, Σουηδία, Φιλανδία, Λίβανο, Ισραήλ, Αυστραλία, Μεξικό, Βενεζουέλα, Αργεντινή, Περού, ΗΠΑ, Καναδά, που είναι ταυτόχρονα κάλεσμα στην αντίσταση και τον αγώνα για την ανατροπή της χούντας. Συμμετέχει σε πολιτικές δραστηριότητες σοσιαλιστικών και κομμουνιστικών κομμάτων σε διάφορες χώρες. Όταν αργότερα, το ΚΚΕ διασπάστηκε, δεν πήρε θέση, γιατί καταλόγιζε στους συντρόφους του Γραφείου Εσωτερικού βαθιές ευθύνες για την κατάσταση που υπήρχε μέσα στις γραμμές πριν από τη δικτατορία και για τις κρίσιμες ώρες και μέρες που ακολούθησαν το πραξικόπημα.

1973: Αφού το σκέφτηκε πολύ και τα μέτρησε όλα, παίρνει τη μεγάλη απόφαση. Δηλώνει ότι μετά την αποτυχία για ενότητα των αντιστασιακών δυνάμεων, δεν υπάρχει παρά μόνο μία λύση για να πέσει η χούντα: η λύση Καραμανλή. Εκείνη τη χρονιά η μουσική του αποθεώνεται.

Στην Ελλάδα στα μέσα του **1974** οι εξελίξεις είναι ραγδαίες. Ανατροπή με πραξικόπημα του Προέδρου της Κύπρου Μακαρίου. Ακολουθεί η Τουρκική εισβολή και κατάληψη της βόρειας Κύπρου. Στη συνέχεια θα γίνει αυτό που είχε προτείνει ο Μίκης Θεοδωράκης τον προηγούμενο χρόνο στο Λονδίνο σε συνέντευξη τύπου, ως την μόνη μεταβατική λύση που απέμεινε για την απομάκρυνση της Χούντας και την αποκατάσταση της δημοκρατικής ομαλότητας στην Ελλάδα, τη λύση Καραμανλή. Τότε αιτιολόγησε την πρότασή του με την λογική. Είπε: «εξήγησα ότι στην Ελλάδα την πολιτική κατάσταση διαμορφώνουν τρεις παράγοντες: Ο ελληνικός λαός, ο ελληνικός στρατός και οι Αμερικάνοι. Υπάρχουν Έλληνες πολιτικοί που έχουν μαζί τους κάποιον από τους παράγοντες αυτούς. Ο Καραμανλής είναι ο μόνος που αυτή τη στιγμή έχει με το μέρος του και τους τρεις». Στις 24 Ιουλίου Ο Μίκης Θεοδωράκης επιστρέφει στην Ελλάδα. Θριαμβευτική υποδοχή στο αεροδρόμιο του Ελληνικού, στην Αθήνα. 9 και 10 Οκτωβρίου δίνει δύο πολύ μεγάλες συναυλίες, στο Στάδιο Καραϊσκάκη και στο γήπεδο του Παναθηναϊκού με τον ίδιο να παρουσιάζει τα απαγορευμένα μέχρι τότε έργα του. Συμμετέχουν και οι συνθέτες Μαρκόπουλος, Λοΐζος, Ξαρχάκος και πλήθος ερμηνευτών.

1976: Σε συναυλία στη Θεσσαλονίκη στο Καντανζόγλειο με το «Άξιον Εστί», υπό την διεύθυνση του Σταύρου Ξαρχάκου, δέχεται τον πόλεμο της ΚΝΕ, με φέιγ βολάν και συνθήματα γύρω από το γήπεδο «ΘΑΝΑΤΟΣ ΣΤΟ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗ».

1977: Ο Γιώργος Θεοδωράκης, ο πατέρας του, αφήνει την τελευταία του πνοή στο νοσοκομείο «Αλεξάνδρα». Το χτύπημα για το Μ.Θ. είναι μεγάλο, καθόσον ο πατέρας του ήταν το στήριγμά του στη ζωή. Ήταν ο άνθρωπος που υπεραγαπούσε, τον ενέπνεε και που τον έσωζε σε δύσκολες καταστάσεις.

Το **1978** είναι χρονιά Δημοτικών Εκλογών. Δέχεται πρόταση για υποψήφιος δήμαρχος Αθηναίων. «Μείναμε σύμφωνοι και εγώ μπήκα με πολλή όρεξη στη δουλειά. Έβαλα όλη μου τη φαντασία και όλη μου τη δύναμη. Πραγματικά με είχε συνεπάρει το όραμα αυτό» περιγράφει στο βιβλίο του.

1979: Ο νομπελίστας ποιητής Οδυσσέας Ελύτης βρίσκεται με το Μ.Θ. και τον Μάνο Κατράκη στην Λυρική Σκηνή, στην τιμητική εκδήλωση με την Κρατική Ορχήστρα Αθηνών και το «Άξιον Εστί».

1980: Μεταβαίνει στο Μόναχο για να παραλάβει το χρυσό δίσκο που έκανε στη Γερμανία με τη Ιταλίδα τραγουδίστρια, Μίλβα. Η Ένωση Μουσικοσυνθετών Στιχουργών Ελλάδας τον ανακηρύσσει επίτιμο μέλος της

1981: Συνθέτει την 3η Συμφωνία, ένα από τα πιο αντιπροσωπευτικά συμφωνικά έργα του που βασίζεται στην «Τρελή Μάνα» του Διονυσίου Σολωμού, στους τρεις βυζαντινούς ύμνους της Μεγάλης Παρασκευής και σε αποσπάσματα από την «Πόλη» του Κωνσταντίνου Καβάφη. Στις 10 Μαΐου ο νέος Πρόεδρος της Γαλλίας Φρανσουά Μιτεράν τον προσκαλεί να παραβρεθεί στην τελετή ορκωμοσίας του στο Παρίσι και ο Θεοδωράκης ανταποκρίνεται. Πηγαίνει στην Αβάνα, δίνει συναυλία με το Κάντο Χενεράλ και συναντιέται με τον Φιντέλ Κάστρο. Στις εκλογές του Οκτωβρίου επανεκλέγεται ως ανεξάρτητος στη λίστα του Κομμουνιστικού Κόμματος Ελλάδος.

1982: Κατά την διάρκεια όλης της χρονιάς δίνει πολλές συναυλίες στην Γερμανία. Στις 9 Ιουλίου διευθύνει το Κοντσέρτο για πιάνο του 1958 και τη Συμφωνία αρ.2 στο πλαίσιο των εκδηλώσεων του Διεθνούς Φεστιβάλ του Λουξεμβούργου.

Το **1983** του απονέμεται στη Μόσχα το Διεθνές Βραβείο Ειρήνης «Λένιν» για την συμβολή του στην Ενίσχυση της Ειρήνης μεταξύ των Λαών. Κυκλοφορεί το βιβλίο, Θεοδωράκης Μίκης, Ανατομία της μουσικής, μια ολοκληρωμένη ανάλυση της δικής του αισθητικής άποψης για τη μουσική και ιδιαίτερα για τη συμφωνική μουσική του 20ού αιώνα.

1984: Με πρωτοβουλία του ιδρύεται η Ένωση Δημιουργών Ελληνικού Τραγουδιού, για να αντιμετωπίσει τα θέματα της πνευματικής ιδιοκτησίας.

1985: Στις εκλογές επανεκλέγεται βουλευτής ενώ τον Γενάρη του 1986 παραιτείται από το βουλευτικό αξίωμα. Γράφει την πρώτη του όπερα, τον Κώστα Καρυωτάκη. Θα ακολουθήσουν αργότερα η Μήδεια, η Ηλέκτρα και η Αντιγόνη. Την ίδια χρονιά είναι υποψήφιος βουλευτής Επικρατείας με το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος, περιοδεύει την Ελλάδα και εκλέγεται Βουλευτής Επικρατείας.

1986: Ο Μίκης Θεοδωράκης τελειώνει την ενορχήστρωση της πρώτης του όπερας Κώστας Καρυωτάκης και την αφιερώνει στον Μόνο Χατζιδάκι. Αρχίζει να γράφει μουσική για την τριλογία Ορέστεια. Συνθέτει την 4η Συμφωνία του (Των Χορικών) σε κείμενα Αισχύλου και Ευριπίδη. Κοινοποιεί στο Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος την παραίτησή του από βουλευτής Επικρατείας καταγγέλλοντας ότι η βουλευτική του ιδιότητα είχε καταστεί «ανάπηρος, άλογος, άεργος και διακοσμητική». Μετά την καταστροφή στο Τσερνομπίλ, πραγματοποιεί μεγάλη περιοδεία με συναυλίες σ' όλη την Ευρώπη κατά της ατομικής ενέργειας. Γράφει τραγούδια σε στίχους του Μάνου Ελευθερίου, και ηχογραφεί το δίσκο «Μήπως ζούμε σε άλλη χώρα» με τη Μαρία Δημητριάδη. Στα πλαίσια των προσπαθειών του για την ελληνοτουρκική φιλία δημιουργεί την Επιτροπή Ελληνοτουρκικής Φιλίας και με την ευκαιρία του σχηματισμού της, δίνει μια μεγάλη συναυλία στην Κωνσταντινούπολη, με σκοπό να φέρει κοντά Έλληνες και Τούρκους καλλιτέχνες.

1987: Πρεμιέρα της όπερας ΚΩΣΤΑΣ ΚΑΡΥΩΤΑΚΗΣ

1988: Η πρώτη παγκόσμια εκτέλεση του μπαλέτου “Zorba il Greco στην Αρένα της Βερόνας. Ο χώρος του θεάτρου γεμίζει ασφυκτικά συγκεντρώνοντας σε πέντε παραστάσεις, περίπου 100.000 θεατές. Μέχρι σήμερα έχουν γίνει περισσότερες από 1.000 παρουσιάσεις του έργου παγκόσμια.

1989: Χρονιά πυκνών και γρήγορων πολιτικών ανακατατάξεων στην Ελλάδα αλλά και την Ευρώπη. Ο Θεοδωράκης έχει αποσυρθεί στο Παρίσι. Το Μάιο δίνει τις τελευταίες παραστάσεις του στην Αν.Γερμανία και τον Αύγουστο κάνει την τελευταία ηχογράφιση στη Βουδαπέστη.

Το **1990.** Ο Μίκης Θεοδωράκης είναι υποψήφιος στο ψηφοδέλτιο Επικρατείας της Ν.Δ. και εκλέγεται ως ανεξάρτητος Βουλευτής συνεργαζόμενος με τη ΝΔ. Στην κυβέρνηση αναλαμβάνει Υπουργός άνευ χαρτοφυλακίου παρά τω πρωθυπουργώ και αργότερα Επικρατείας. Ξεκαθαρίζει ότι συμμετέχει στην κυβέρνηση και συνεργάζεται με τη Ν.Δ. για δύο λόγους: Για την κάθαρση και για την τρομοκρατία.

Το διάστημα **1991-1992** ο Μίκης Θεοδωράκης διατελεί υπουργός στην κυβέρνηση Μητσοτάκη, επισκέπτεται πολλές χώρες και συναντάται με προέδρους κρατών.

Τον Ιανουάριο του **1991** μαζί με τον Μάνο Χατζιδάκι αναλαμβάνουν μια εκστρατεία κατά των ναρκωτικών και πραγματοποιούν 40 συναυλίες πανελλαδικά. Γίνεται η παγκόσμια πρεμιέρα της όπερας «Μήδεια» σε Libretto του ίδιου, στο Μπιλμπάο της Ισπανίας.

Τον Μάρτιο του **1992** ο Μ.Θ. εξηγεί σε μια συνέντευξη τους λόγους που τον οδήγησαν στην παραίτησή του από Υπουργός. Το καλοκαίρι παρουσιάζεται το έργο του Canto Olimpico, για τούς Ολυμπιακούς της Βαρκελώνης, όπως και το «Hellenisme», για την εναρκτήρια τελετή των Αγώνων, όπου ο ίδιος διευθύνει την ορχήστρα.

Τον Φεβρουάριο του **1993** παραιτείται από βουλευτής και τον Μάρτιο αναλαμβάνει Γενικός Διευθυντής Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ. Δίνει συναυλίες στην Ελλάδα και το εξωτερικό με το σύνθημα “Μουσική χωρίς σύνορα”. Στις 16 Μαΐου ο πρόεδρος της Γαλλίας François Mitterand τον επισκέπτεται στο σπίτι του στο Βραχάτι.

Στις 4 Μαΐου **1994** το Αμερικανικό Κογκρέσο εκδίδει ομόφωνο ψήφισμα με το οποίο τον καλωσορίζει στις ΗΠΑ μαζί με την Συμφωνική Ορχήστρα και Χορωδία της ΕΡΤ.

17 Ιουνίου υποβάλλει την παραίτηση του από τη θέση του Γενικού Διευθυντή Μουσικών Συνόλων της ΕΡΤ.

1995: Πολλές οι πολιτικές παρεμβάσεις με συνεντεύξεις και άρθρα του τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Πολλές και μαζικές εκδηλώσεις εορτασμού των 70 του χρόνων. Στις 17 Φεβρουαρίου εγκαθίσταται και πάλι στο Παρίσι και αφιερώνεται στη σύνθεση των Λυρικών Τραγωδιών (Όπερες). Στις 7 Μαΐου παρουσιάζεται η καντάτα «Μαουτχάουζεν» στο στρατόπεδο συγκέντρωσης στην Αυστρία με αφορμή τα 50 χρόνια από το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου Πολέμου. 29 Ιουλίου. Μια ιστορική συναυλία στο Μόναχο, στην επέτειο των 70 χρόνων του, η σουίτα μπαλέτου Αλέξης Ζορμπάς. Εμφανίζεται ο Anthony Quinn. Στις 7 Δεκεμβρίου **1996** Φεύγει από τη ζωή ο αδελφός του, Γιάννης, στα 64 του χρόνια. Ο Μίκης στέκεται μέχρι το τέλος στο πλευρό του και συντετριμμένος αποσύρεται στο Βραχάτι.

Τον επόμενο χρόνο, το **1997** συνεχίζει να δίνει συναυλίες σε πολλές χώρες. Στα πλαίσια της συμφιλίωσης της Ελλάδας με την πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία επισκέπτεται τα Σκόπια και δίνει συναυλία με τη μουσική του μπαλέτου Ζορμπάς την οποία παρακολουθούν και τα εγγόνια του Ζορμπά, Άννα και Βαγγέλης.

8 Νοεμβρίου: Η γιορτή του Μίκη (Μιχάλη) στη μουσική σκηνή “Γραμμές” με σημαντικούς τραγουδιστές. Συμμετέχει η Λαϊκή Ορχήστρα “Μίκης Θεοδωράκης.

16 Δεκεμβρίου: Δωρίζει ολόκληρο το αρχείο του (μουσικό και πολιτικό) στη «Μεγάλη Μουσική Βιβλιοθήκη της Ελλάδος – Λίλιαν Βουδούρη», του «Συλλόγου: οι Φίλοι της Μουσικής», στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών.

Το **1997** εκδίδεται το βιβλίο: Ο Πολιτικός Θεοδωράκης.

Νοέμβριος – Δεκέμβριος **1998:** Περιοδεία στην Ευρώπη και συναυλία στη Νότια Αφρική

1999: 26 Απριλίου δίνει συναυλία στο Σύνταγμα κατά του πολέμου στη Γιουγκοσλαβία και στις 3 Μαΐου προσφεύγει στο Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης κατά «της πολιτικής και στρατιωτικής ηγεσίας του ΝΑΤΟ για εγκλήματα πολέμου κατά τη διάρκεια των βομβαρδισμών της Γιουγκοσλαβίας». 27-28/08: Στο Φεστιβάλ των Πρεσπών, σε μουσικές εκδηλώσεις μαζί με άλλες βαλκανικές χώρες ανακοινώνεται η υποψηφιότητα του για το βραβείο ειρήνης Νόμπελ.

Το **2000** ανακηρύσσεται επίτιμος διδάκτωρ σε διάφορα Πανεπιστήμια και δίνει πολλές συναυλίες σε Ελλάδα, Ευρώπη και Αμερική. Γιορτάζει τα 75^α γενέθλιά του.

2001 – 2010

Η δεκαετία **2001 – 2010** αποτελεί για τον Θεοδωράκη μια δεκαετία επανέκδοσης και επανακυκλοφορίας των έργων του, καθώς και μια δεκαετία αλληπάλληλων βραβεύσεων και τιμητικών διακρίσεων για την προσφορά του στις Τέχνες, τα Γράμματα και τον Πολιτισμό, καθώς και στα ανθρώπινα ιδεώδη. Τιμάται από την Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες. Κατά την παραλαβή του βραβείου δηλώνει: «η λέξη πρόσφυγας είναι συνυφασμένη με τη ίδια μου την ύπαρξη, τη διαμόρφωση του χαρακτήρα μου και τις βασικές ιδεολογικές και πολιτικές επιλογές της ζωής μου». Τιμάται με το «Χρυσό Βραβείο Πυραμίδα» της Αιγύπτου, το μετάλλιο της Χιλιακής Προεδρίας, τον Μεγαλόσταυρο του Τάγματος του Μακαρίου Γ΄ της Κύπρου, το Διεθνές Βραβείο Μουσικής της UNESCO, το παράσημο του Τάγματος της Τιμής του Μεγάλου Δουκάτου του Λουξεμβούργου. Ο Ρώσος Πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν του απονέμει μετάλλιο, μαζί με τον Μανόλη Γλέζο και τον Νίκο Τερζόγλου και την επόμενη χρονιά προάγεται στον ανώτατο βαθμό της Λεγεώνας της Τιμής, της γαλλικής Δημοκρατίας. Αναγορεύεται επίτιμος διδάκτορας του Πανεπιστημίου του Τελ Αβίβ, του Πανεπιστημίου Κρήτης, του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και του Τουρκικού Πανεπιστημίου του Βοσπόρου. Ο Μ.Θ. απευθυνόμενος στους συγκεντρωθέντες στην αίθουσα τελετών του Πανεπιστημίου αυτού, μέσω ειδικής σύνδεσης από το σπίτι του στην Αθήνα, τονίζει ότι «και η Ελλάδα και η Τουρκία, μοιράζονται τη μεγάλη παράδοση του Βυζαντίου» και επισημαίνει ότι οι μουσικές κλίμακες στην παραδοσιακή τουρκική μουσική είναι οι ίδιες με τις μουσικές κλίμακες της ελληνικής παραδοσιακής μουσικής ακόμα και του ρεμπέτικου. Σ' αυτό στηρίζεται η ψυχική συγγένεια που αισθάνονται οι δύο λαοί...» Την ίδια περίοδο οργανώνονται επίσης συναυλίες σε όλες σχεδόν τις πόλεις της Ελλάδας, αλλά και στο εξωτερικό.

Το **2003** αρχίζει μια μακρά σειρά εκπομπών «ΝΤΟΚΟΥΜΕΝΤΑ, ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ – ΑΞΙΟΣ ΕΣΤΙ» στο ραδιόφωνο του ΣΚΑΪ. Ο ίδιος αφηγείται τη ζωή του σε σύνδεση με τα ιστορικά γεγονότα από τη γέννησή του το έτος 1925. Την ίδια χρονιά δίνει τρεις συναυλίες στη Μακρόνησο, στην οποία επέστρεψε μετά από σαράντα πέντε χρόνια και τις αφιερώνει στον Γιάννη Ρίτσο με τα έργα τους «Επιτάφιο», τη «Ρωμιόσυνη», τα «Δεκαοχτώ Λιανοτράγουδα της Πικρής Πατρίδας». Χιλιάδες άνθρωποι απ' όλη την Ελλάδα αφήφισαν την ταλαιπωρία και τη ζέστη και έφθασαν συγκλονισμένοι στη Μακρόνησο

Όταν το **2004** η χώρα μας αναλαμβάνει τη διεξαγωγή των Ολυμπιακών Αγώνων η μουσική του Μίκη είναι παρούσα τόσο στην Τελετή Έναρξης όσο και στην τελετή λήξης, με την μουσική «Ο χορός του Ζορμπά».

Το **2007** παρουσιάζεται η «Οδύσσεια», ο τελευταίος κύκλος τραγουδιών του. Η «Οδύσσεια» είναι ένα ταξίδι λυρισμού που μιλά για την αγάπη, τη μοναξιά, τα αδιέξοδα του σύγχρονου ανθρώπου. Ο Μ.Θ. ως άλλος Οδυσσεύς, αφηγείται τις περιπέτειες τις δικές του και του καθενός, αποκαλύπτοντας ότι όλοι αναζητούμε μια Ιθάκη, όπως αναφέρει στην εκδήλωση ο ίδιος.

Την επόμενη χρονιά με το άρθρο του στα «ΝΕΑ» «Ποιος δε θέλει την ιστορική μνήμη», με αφορμή την ταινία του Παντελή Βούλγαρη «Ψυχή Βαθεία», κάνει ορισμένες επισημάνσεις για το ελληνικό εμφύλιο. Όπως: «Με άλλα λόγια κάτω από την επιφάνεια των ιδεολογικών και των πολιτικών σκοπιμοτήτων υπήρχε η μάζα των αθώων παιδιών, τυλιγμένων στα γρανάζια του χειρότερου πολέμου, του Εμφυλίου, αναγκασμένων να σκοτώσουν για να μην σκοτωθούν, μιας και στην πραγματικότητα δεν είχαν τίποτα να μοιράσουν μεταξύ τους. Ούτε ταξικό μίσος ούτε καν μίσος, μιας και οι πιο πολλοί ζούσαν στα ίδια περίπου χωριά, στην ίδια μίζερη ζωή και όλοι κι

απ' τις δυο πλευρές ονειρεύονταν μια καλλίτερη ζωή με ειρήνη, ομόνοια, κοινωνική δικαιοσύνη και προκοπή για τον ίδιο λαό, τον ελληνικό... Γι' αυτό κι εγώ στα 1962, στο τέλος του «Νεκρού Αδελφού», βγάζω όλους τους σκοτωμένους-ζωντανούς εχθρούς πιασμένους χέρι-χέρι να τραγουδούν «Ενωθείτε βράχια-βράχια, Ενωθείτε χέρια-χέρια»

Το **2010** ανακοινώνει την ίδρυση Κίνησης Ανεξάρτητων Πολιτών με την ονομασία «Σπίθα».

2011: Στις 16 Ιανουαρίου ο Μίκης Θεοδωράκης κατατάσσεται στο Νο3 της λίστας με τους 55 κορυφαίους συνθέτες μουσικής για τον κινηματογράφο. Αργότερα, λίγο πριν τον θάνατο του Ιάκωβου Καμπανέλλη, δημιουργείται το μεγαλειώδες έργο τους Μαουτχάουζεν. Ο υφυπουργός Εξωτερικών της Κούβας επισκέπτεται τον Μ.Θ και του απονέμει το Μετάλλιο Φιλίας της Κούβας. Τον Δεκέμβριο πραγματοποιείται το 1^ο Συνέδριο της Κίνησης Ανεξάρτητων Πολιτών, στο οποίο παραβρίσκεται και ο ίδιος.

2012: Στις 12 Φεβρουαρίου πέφτουν θύματα χημικών και δακρυγόνων ο Μανώλης Γλέζος και ο Μ.Θ, από την αστυνομία στην πλατεία Συντάγματος. Στις 8 Μαΐου γίνεται η συνάντηση του με τον Αλέξη Τσίπρα και τον Μανώλη Γλέζο. Στις 24 Ιουνίου πραγματοποιείται συνεδρίαση της Κίνησης Ανεξάρτητων Πολιτών και στην ομιλία του επισημαίνει τα πολιτικά προβλήματα και ασκεί κριτική προς τον ΣΥΡΙΖΑ. Στις 28 Οκτωβρίου δημοσιεύεται το οργισμένο άρθρο του με τίτλο « Η ΒΟΥΛΗ ΤΟΥ ΜΝΗΜΟΝΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟ ΑΥΓΟ ΑΥΤΟΥ ΤΟΥ ΦΙΔΙΟΥ ».

Στις 14 Δεκεμβρίου πραγματοποιείται μεγάλη συναυλία στην Βιέννη με συμφωνικά έργα του **2013:** Στις 30 Απριλίου δίνει συναυλία συμφωνικής μουσικής στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Και τον Μαΐο γίνεται πρεμιέρα της μουσικής παράστασης ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ «ΠΟΙΟΣ ΤΗ ΖΩΗ ΜΟΥ ...» στο θέατρο BADMINTON. Στις 12 Ιουνίου δρόμος της Τρίπολης, ονομάζεται Λεωφόρος Μ.Θ. Στις 29 Αυγούστου αναλύει τα όσα διαδραματίζονται με επίκεντρο την Συρία και στις 3 Δεκεμβρίου η Ακαδημία Αθηνών τον υποδέχεται ως επίτιμο μέλος της .

2014: Στις 19 Ιουνίου πραγματοποιείται μια ξεχωριστή παράσταση με τους “Ελληνικούς χορούς” του. Το κλασικό έργο του ο «Ζορμπάς» έχει παρουσιαστεί σε περισσότερες από 30 χώρες, από την Αυστραλία έως τη Βραζιλία σε ένα κοινό 150.000 ατόμων.

2015: Στις 6 Ιανουαρίου εκφράζει τη στήριξη του στον ΣΥΡΙΖΑ. Τον ίδιο μήνα ο Αλέξης Τσίπρας τον επισκέπτεται στο σπίτι του, όπου έχουν μακρά συνομιλία. Επίσης συμμετέχει στο συλλαλητήριο κατά του μνημονίου που διοργανώνεται από το Κομμουνιστικό Κόμμα Ελλάδος. Τον Ιούνιο διοργανώνεται εικαστική έκθεση αφιερωμένη στον ΜΘ, γιορτάζοντας τα 90 χρόνια από τη γέννηση του. Στα τέλη του Ιουλίου γίνεται τελετή ονοματοδοσίας “Θεάτρου ΜΘ” του Δημοτικού Θεάτρου στον Εμπρόσνερο Χανίων. Στις 10 Οκτωβρίου συναυλία αφιερωμένη στον ΜΘ από την Εθνική Λυρική Σκηνή στο θέατρο Ολύμπια. Στο τέλος της χρονιάς γίνεται ο εορτασμός των 90 χρόνων του.

2016: Στις 28 Μαρτίου παρουσιάζεται ένας δίσκος με 22 διασκευασμένα τραγούδια του. Ένα μήνα αργότερα πραγματοποιείται στη Γενεύη της Ελβετίας συναυλία με το ορατόριο του «Άξιον Εστί». Τον Ιούνιο αναγορεύεται Επίτιμος δημότης Δήμου Χανίων, του απονέμεται το Χρυσό Μετάλλιο του Πολυτεχνείου Κρήτης και το σπίτι του στα Χανιά γίνεται Μουσείο. Κυκλοφορεί το βιβλίο του «Διάλογοι στο λυκόφως» με 90 συνεντεύξεις του.

2017: Στις αρχές του Φεβρουαρίου 300 χορωδοί από όλη την Ελλάδα αποδίδουν έργα του, συνοδεία συμφωνικής μαντολινάτας σε μια παράσταση αφιερωμένη σε αυτόν, στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών. Την 1^η Μαρτίου κυκλοφορεί το νέο βιβλίο «Μονόλογοι στο λυκαυγές» με 90 ακόμα συνεντεύξεις του. Την επόμενη μέρα αναγορεύεται σε επίτιμο Διδάκτορα του Ευρωπαϊκού Πανεπιστημίου Κύπρου. Στις 19 Ιουνίου πραγματοποιείται η ιστορική παράσταση - αφιέρωμα στον ΜΘ, με τίτλο «Όλη η Ελλάδα για τον Μίκη – 1000 Φωνές».

2018: Στις 4 Φεβρουαρίου είναι κεντρικός ομιλητής στο συλλαλητήριο για το Μακεδονικό στο Σύνταγμα. Τον Μάιο πραγματοποιούνται συναυλίες, τιμητικές εκδηλώσεις και αφιερώματα σε Γερμανία και Αυστρία. Στο Μέγαρο Μουσικής παρουσιάζονται τα έργα του.

2020: Στις 18 Ιανουαρίου ο πρωθυπουργός Κυριάκος Μητσοτάκης τον επισκέπτεται στο σπίτι του. Στις 19 Ιουλίου γίνεται η επίσημη έναρξη του « Μίκης Θεοδωράκης Οδηγός» ενός νέου ιστότοπου αφιερωμένου στον Μίκη Θεοδωράκη και το έργο του.

2021: Το σημαντικότερο γεγονός της χρονιάς. Ο θάνατος του Μίκη Θεοδωράκη στις 2 Σεπτεμβρίου. Με το θάνατο του κλείνει ένας ιστορικός κύκλος για την Ελλάδα. Η γαλλική εφημερίδα Liberation έγραψε «Με τον θάνατο του τελειώνει ο 20^{ος} αιώνας στην Ελλάδα».